

MOZART -pianokonserttifestivaali 27.-29.9.2024

Sipoon kamariorkesteri

LAUANTAIKONSERTIN 28.9.2024 KÄSIOHJELMATEKSTI

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)

Pianokonsertto nro. 21, C-duuri Kv. 467

”Elvira Madigan”

1. Allegro maestoso
2. Andante
3. Allegro vivace assai

Solisti - solist Maria Suokas

Pianokonsertto nro. 20 d-molli, Kv. 466

1. Allegro
2. Romanze
3. Rondo, Allegro assai

Solisti - solist Ayane Matsuura

Väliaika - paus 20 minuuttia

Pianokonsertto nro. 22. Es-duuri, Kv. 482

1. Allegro
2. Andante
3. Allegro, Andante cantabile, Allegro

solisti - solist Emil Holmström

Pianokonsertto nro. 23 A-duuri Kv. 488

1. Allegro
2. Adagio
3. Presto

Solisti – solist David Munk-Nielsen

Kapellimestari - dirigent Tapio von Boehm

Sipoon kamariorkesteri – Sibbo kammarorkester: 28.9.2024

1.viulu – violin: Siru Riekki, Heidi Viksten, Pirjo Suonio, Ville Honkkila, Kati Liukko, Valtteri Honkkila

2.viulu – violin: Liisa Koivuranta, Retzina Nouné, Janne Järvinen, Wolf-Diether Roth, Emmi Virolainen, Reetta Haataja

Altoviulu – altviolin: Pasi Vuoti, Lauri Ylinen, Suvi Taponen, Maria Hublin- Riikonen

Sello – cello: Eero Forstén, Eemil Kautto, Martti Hildén, Jukka Ylinen

Kontrabasso – kontrabas: Juhani Riihelä

Huilu – flöjt: Johanna Salminen

Oboe: Päivi Kärkäs, Ilkka Hirvonen
klarineti - klarinet: Ville Komppa, Marja Kopakkala
Fagotti – fagott: Patrik Sallner, Mirva Toivonen
Käyrätorvi – valthorn: Vesa Hellgren, Ilkka Ruskeepää
Trumpetti – trumpet: Verner Vihervuori, Pedro Dantas
Patarummut – pukor: Rahim Namazov

OBS! Svensk text efter den finska texten!

Tervetuloa Sipoon Kamariorkesterin Mozart- pianokonsertto festivaalille!

Soitamme tällä festivaalilla kaksitoista Mozartin pianokonserttoa kahdentoista huippupianistin kanssa. Syy festivaalin järjestämiseen on yksinkertainen: Mozartin pianokonsertot ovat mielestäni oikeastaan parasta musiikkia mitä on koskaan sävelletty ja haluan jakaa tämän kokemukseni niin orkesterini kuin kuulijoideni kanssa. Muita syitä on, että ehkä lukuunottamatta kaikkein tunnetuimpia pianokonserttoja, Mozartin vähemmän tunnettuja konserttoja ei kuule pääkaupunkiseudulla niiden korkeaan laatuun nähden tarpeeksi. Lisäksi Suomen pianistien taso on häkellyttävän korkea ja tämä on hyvä tapa nostaa näitä loistavia pianisteja esiin. Nyt pidettävän festivaalin siemen on ikävissä korona-aikojen rajoituksissa, jolloin jouduin miettimään mitä teoksia pystyisimme soittamaan suhteellisen turvallisesti. Kun korona aina vain jatkui, huomasin, että konserttoja oli alkanut kerääntyä ohjelmistoomme aika paljon. Niinpä rohkaistuini ottamaan viimeisen askeleen ja organisoimaan festivaalin ja tässä sitä ollaan.

Minua viehätti ajatus soittaa suuri määrä Mozartin pianokonserttoja peräkkäin, sillä se osoittaa kuinka keskenään erilaisia ja moninaisia sävellykset oikeastaan ovat. Jokainen konsertto itsessäänkin on kuin oma maailmansa valoineen ja varjoineen, puhumattakaan konserttojen välisistä karakterieroista. Voin luvata, että musiikillinen kiinnostavuus kantaa festivaalin alusta loppuun, eikä toiston tunnetta tule.

Mozart on esittäjälleen sekä palkitsevaa että armotonta musiikkia. Musiikissa ei ole mitään turhaa ja kaikki kuuluu paljaana sekä hyvässä että huonossa. Siksipä en tekisi minkään muun orkesterin kanssa niin mielelläni Mozartia kun mainion Sipoon Kamariorkesterin kanssa. Pianokonsertoissa orkesteri ei ole suuren suuri, mutta juurikaan taitavammin sinfoniaorkesteria ei voi käyttää. Soolopuupuhaltimien uskomattoman ilmeikäs käyttö ihastuttaa minua jatkuvasti ja miellän Mozartin pianokonsertot hyvin suuresti värimusiikiksi, jossa soolopiano vielä lisää yhden rikkaan värielementin lisää. Mozartin pettämätön dramaattinen vaisto vie kuulijan usein myös kohti oopperan maailmaa. Tämä isojen kokonaisuuksien mestarillinen hallinta on toinen suuresti rakastamani asia konsertoissa, yhdistettynä tietysti erehtymättömään ajoituksen ja yllätyksen taitoon.

Nautittavaa festivaalia!

Kapellimestari Tapio von Boehm

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)

Pianokonsertto nro 21, C-duuri Kv. 467 "Elvira Madigan"

Konsertto on sävelletty Wienissä vuonna 1785 vain 4 viikkoa d-mollikonsertron nro. 20 valmistumisen jälkeen. Mozartin suosio oli kaupungissa huipussaan ja hän keräsi tuloja pitämällä konsertteja joissa hän mm. kantaesitti uusia pianokonserttojaan. Lisänimen "Elvira Madigan" sävellys on saanut paljon myöhemmin ruotsalaisen samannimisen elokuvan mukaan, jossa konserton hidas osa on eräänlaisena elokuvan mottosävelmänä.

Ensimmäinen osa tempossa *Allegro maestoso* alkaa hiljaisesti josten esittelemällä aiheella, joka myöhemmin toistetaan koko orkesterin voimin ja saa paljon majesteettisemmän ilmiänsä. Konserton ensi osa on valoisa, sinfoninen ja laaja. Solisti ei alun teemaa lukuunottamatta juurikaan toistele alkusoiton musiikkia vaan luo oman polkunsaa. Osan merkittävimpiä piirteitä on solistin ja orkesterin musiikillisen materiaalin jakautuneisuus: orkesteri pysyy omassa musiikissaan ja solisti omassaan, toki orkesterin häntä säestäessä. Ensimmäinen osa seuraa suuressa mittakaavassa sonaattimuotoa sovellettuna konserttoihin, eli osassa on orkesterijohdanto, esittelyjakso solistin kanssa, kehittäjäjakso, kertausjakso, solistin kadenssi ja orkesterin kooda eli lopetusjakso. Kehittäjäjaksossa osan muuten elämänmyönteinen ilmapiiri synkistyy, mutta vain väliaikaisesti. Osa loppuu hiljaisesti ja kujeillen.

Toinen osa tempossa *Andante* alkaa upealla ja yksinkertaisella orkesteriväriyksinnöllä. Matalat jouset soittavat pizzicatoja ja keskirekisterissä olevat sordinoidut jouset pehmeästi trioleita säestäen viulujen melodiaa joka etenee tasajakoisena. Puhaltajien liittyessä musiikkiin myöskin tuska hienosti hallittujen riitasointujen muodossa astuu näyttämölle. Solisti toistaa alun teeman, mutta osa ei etene täysin tavanomaisia polkuja. Hitaat osat ovat yleensä joko ABA- muotoisia tai sonaattimuotoisia. Tämä osa vaeltelee harmonisesti odotettua enemmän ja asiat tapahtuvat eri järjestyksessä kuin aikaisemman perusteella voisi olettaa. Asia joka voisi hahmottua jonkin sortin kertaukseksi onkin väärässä sävellajissa ja vasta lähellä osan loppua musiikki saavuttaa aloitussävellajin.

Kolmas osa tempossa *Allegro vivace assai* on hyväntuulista ja nopeaa musiikkia. Orkesteri esittää osan merkittävimmän teeman alussa ja solisti syöksähtää pienellä välikkeellä sisään. Osan aloittava teema palaa aina tasaisin väliajoin tervehtimään kuuntelijaa. Suuressa mittakaavassa osa on lähellä sonaattimuotoa, eli siinä on esittely-, kehittäjä-, kertausjakso ja solistin kadenssi, jota seuraa kooda. Poissa on ensimmäisen osan jako orkesterin ja solistin omaan musiikkiin. Tässä käydään mukavaa vuoropuhelua osapuolten välillä ja viedään musiikkia eteenpäin toisen ideoista kiinni napaten.

Pianokonsertto nro 20 d-molli, Kv. 466

Mozartilla on pimeä puolensa ja silloin ollaan musiikillisesti hyvin kaukana siitä yleisen mielikuvan Mozartista, jonka musiikki mielletään elegantiksi ja suloiseksi. D-molli pianokonsertto on Mozartin ensimmäinen konsertto mollissa ja millä vaikutuksella! Romanttisella 1800-luvulla tämä konsertto taisi olla säveltäjänsä soitetuin teos. Niin paljon resonoi sävellyksen draama ja ilmaisun laajuus romantikoita. D-mollilla on erikoisasema

Mozartin tuotannossa: kaikista riipaisevin ja hurjin Mozartin musiikista on kirjoitettu tähän sävellajiin. Tämän konsertin lisäksi mainittakoon Don Giovanni -oopperan alkusoitto ja kivisen vieraan sisääntulo, sekä Requiemin Lacrimosa- osa.

Pianokonsertto on sävelletty vuonna 1785 ja Mozart kantaesitti sävellyksen itse seuraavana päivänä sen valmistumisesta. Konsertto alkaa orkesterijohdannolla jossa jouset soittavat rauhatonta synkooppiaihetta joka kerää intensiteettiä, kunnes koko orkesteri räjähtää soittamaan. Draaman voima on vastustamaton. Hiljainen puhaltajien esittämä kontrastoiva aihe on vain pieni suvanto ennen kuin koko orkesteri jälleen vyöryy päälle. Solisti liittyy mukaan soittaen aivan uudenlaista valittavaa musiikkia. Osa etenee sonaattimuotoisesti sovellettuna konserttoon, eli siinä on orkesterijohdanto, esittelyjakso, kehittelyjakso, kertausjakso, solistin kadenssi ja kooda eli lopetusjakso. Tässä osassa musiikillinen materiaali on aika selkeästi jakautunut solistin ja orkesterin kesken niin, että kumpikin pysyytylee selkeästi omien aiheidensa parissa. Osan loppuu kaiken draaman jälkeen hiljaisuuteen ja haipuu pois kuin kohtaloonsa alistuen.

Toinen osa Romanze luo kauan kaivatun kontrastin ensimmäisen osan synkkyydelle. Solisti soittaa rauhoittavan yksinkertaisen teeman duurissa ja orkesteri toistaa sen. Teeman yksinkertaisuus tuntuu erityisen vapauttavalta ensimmäisen osan kuohujen jälkeen. Osa etenee suuressa mittakaavassa A-B-A ja kooda -muotoa seurailleen, joskin jälkimmäinen A-taite on paljon lyhentynyt. Välissä oleva B-jaksossa siirrytään tuimasti molliin. Myös sointivärisessä tulee muutos: välajakso rakentuu lähes pelkästään puupuhaltajien ja solistin varaan.

Kolmas osa Rondo temossa *Allegro assai* alkaa rauhottomasti pianon kohotahdilla alkavalla fraasilla jonka orkesteri toistaa. Draamassa palataan täysin ensimmäisen osan tunnelmiin ja ilmaisuun. Solisti ja orkesteri matkaavat yhdessä rinnakkaiseen duuriin, jossa puupuhaltajat esittävät iloisen, suorastaan lähes ilkkuvan teeman. Sieltä musiikki kuitenkin taipuu jälleen molliin ja lähdetään seuraavalle rondokierrokselle. Rondolla tarkoitetaan saman teeman paluuta musiikkiin aina uudestaan. Tällä kierroksella musiikkia kehitellään enemmän ja ilkkuva teema tuleekin mollissa kuin tappiota ennustellen. Lyhyt orkesterijakso vie solistin kadenssille ja jälleen alkaa uusi rondokierros mollissa, joka keskeytyy äkillisesti. Puupuhaltajat tarjoavat ilakoivaa teemaa duurissa ja solisti tarttuu ajatukseen. Osa ja koko konsertto loppuu riemukkaasti ja vapautuneesti duurissa. Tämän vaikeuksien kautta voittoon -sävellyskonseptin otti Beethoven myöhemmin käyttöönsä. Hän ihaili Mozartin konserttoa niin paljon, että esitti sitä itsekin solistina ja kirjoitti siihen omat tänään kuultavat kadenssinsa.

Pianokonsertto nro. 22 Es-duuri, Kv. 482

Mozartin 22. konsertin sävellysajankohta osuu vuoteen 1785 jolloin säveltäjän luomisvire oli parhaimmillaan. Samaan aikaan Figaron häitten sävellystyön kanssa hän sävelsi sinä vuonna myös mm. kolme hienoa pianokonserttoa: nrot. 20, 21 ja 22. Ilmaisussa on hyvällä tavalla oopperamaista elävyyttä. Numerot 20 ja 21 ovat olleet pitkään jo hittikonserttoja ,mutta konsertto nro. 22 kuuluu hieman vähemmän soitettuihin täysin syyttä. Teoksessa on kolme osaa hyvin selkein omin karakterein.

Ensimmäinen osa tempossa Allegro alkaa majesteettillisella orkesterijohdannolla. Yleensä orkesterijohdannossa esitetään osan kannalta keskeiset teemat. Tässä osassa ei mennä kuitenkaan aivan tavallisesti. Suurinta osaa orkesterijohdannon aiheista ei solisti toista ennenkuin vasta kertausjaksossa yhdessä orkesterin kanssa. Johdannon jälkeen solisti esittelee omat aiheensa ja ikään kuin oman orkesterista riippumattoman maailmansa. Pääosin näitä solistin aiheita kehitellään kehittelyjaksossa ja vasta kertausjaksossa solisti ja orkesteri "löytävät" toisensa ja jakavat auliisti keskenään orkesterijohdannon musiikin. Livahtaapa musiikin väliin vielä solistin esittämä sivuteema sulassa sovussa.

Toinen osa tempossa Andante on varsinainen musiikillinen ihme! Jouset esittävät mollissa tuskantäyteisen johdannon, jonka solisti varioiden toistaa. Kuin lohduksena toisesta maailmasta puhaltajat soittavat duurissa suloisen jakson. Tämä osa oikein korostaa kuinka mestarillinen värisäveltäjä Mozart on. Soittimia ei ole kovin montaa käytössä mutta niistä otetaan kaikki sävyt irti. Osa rakentuu mollin ja duurin vuorottelulle päättyen mollin hiljaiseen voittoon. Ensimmäisen duurijakson jälkeen solisti palaa alun molliteemaan sitä jälleen varioiden. Tätä seuraavassa duurijaksossa huilu ja fagotti soittavat raikkaan dueton jousten säestämänä. Seuraava mollijakson variaatio alkaa voimalla orkesterin dramaattisella kommentilla. Tämä viimeinen variaatio riipivine dissonansseineen loppuu muistumaan ensimmäisestä duurijaksosta mutta musiikki on nyt mollissa ja osa hiipuu luovuttaneena pois. Mozartin mukaan ensiesityksessä hän joutui heti toistamaan osan yleisön vaatimuksesta jota hän piti hyvin harvinaisena tapahtumana.

Kolmannessa osassa edellisen osan murheet ovat poispyyhityt. Valoisa 6/8 tahtilajissa tanssahteleva rondo duurissa keventää mielet ja tunnelman. Rondolla tarkoitetaan sitä, että tietty teema aina palaa musiikissa takaisin ja teemojen välissä on jotain muuta musiikkia. Tähän osaan on säveltäjä kuitenkin piilottanut suuren yllätyksen; toisen rondoteeman jälkeen musiikki muuttuu kolmijakoiseksi hitaaksi musiikiksi As-duurissa. Klarinettien johdolla musiikki ryhtyy jalosti laulamaan. Tämän jakson jälkeen rondoteema palaa ja solistin kadenssin jälkeen kuulemme teeman vielä kertaalleen. Teos loppuu energisesti.

Pianokonsertto nro. 23 A- duuri, Kv. 488

Tämä konsertto kuuluu Mozartin itselleen vuonna 1786 säveltämään kolmen pianokonserton sarjaan. Näitä konserttoja nro 22-24 yhdistää uutuussoittimen eli klarinetin käyttö orkesterissa. Se mikä erottaa tämän konserton värimaailman toisista sisarkonsertoista on se, että siitä puuttuu niin trumpetit kuin patarummutkin. Sointiväri muuttuu merkittävästi myös sillä että puupuhallinsektiosta puuttuvat myöskin oboet. Mozart oli superkiireinen viimeistellessään Figaron häät oopperaansa, mutta ehti kuitenkin säveltää samalla nämä kolme hengästyttävän korkeatasoista konserttoa. Konsertto 23 on selkeästi intiimein, jopa hieman kamarimusiikillinen. Ilmaisusteikko ei kuitenkaan voisi olla sävellyksessä laajempi. Ensimmäisen osan lempeyttä seuraa toisen osan suuri tuska, joka vaihtuu finaalin riemuun. Niinkuin pianisti Iiro Rantala hyvin totesi "Tässä konsertossa on kaikki mitä ihminen tarvitsee".

Ensimmäinen osa tempossa Allegro lähtee lempeästi laulaen liikkeelle. Orkesterijohdannon aloittavat jouset joille puut vastaavat. Orkesterin forte lisää energiaa, mutta ei muuta lempeää karakteria. Myöskin sivuteema on tässä osassa laulava ja muutama kromaattinen

sävel lisää teeman ilmaisuvoimaa. Hetkeksi käväistään varjoisalla mollipuolella, kunnes turvallisesti päädytään duuriin. Osa on sonaattimuotoinen ja siinä on Orkesterijohdannon lisäksi esittely-, kehittäely- ja kertausjakso, jonka jälkeen on solistin kadenssi ja kooda eli lopetusjakso. Ennen kehittäelyjaksoa orkesteri esittää uuden aiheen, jonka solisti nappaa itselleen. Kehittäelyjaksossa pääosassa ovat puhaltimien ja solistin vuoropuhelu.

Toinen osa tempossa Adagio on hidas 6/8 tahtilajissa etenevä sicilienne fis- mollissa. Edeltävän osan lempeyden jälkeen musiikissa olevan surun syvyys järkyttää kuulijaa. Solistin alussa esittämän fraasin jälkeen orkesteri soittaa pitkiin valittaviin ääniin perustuvan vastauksensa. Seuraavassa fraasissa solisti alkaa viemään musiikkia kohti lohdutusta ja duuria, mutta muuttaa ensin mielensä kääntäen musiikin kohti mollia kunnes lopulta päästää musiikin duuriin. Duurijakson avaa ihastuttava klarinettien ja huilun melodia, jossa soinnin rikkaudesta pitää huolta nopeaa säestyskuviota hoiteleva 2. klarinetti. Duurijakson jälkeen musiikki kääntyy vain kahdessa tahdissa molliin ja sieltä ei enää päästä osan aikana pois. Orkesteri esittää jälleen pakahduttavan välikkeensä, jonka teeman solisti nappaa. Hiljaisten jousipizzicatojen säestyksellä musiikin tunnelma on kuin hautajaiskulkueesta ja musiikki hiipuu lohduttomaan loppuunsa.

Kolmas osa tempossa Presto on ehkä maailman riemukkainta musiikkia. Riemukkuuden tunnetta lisää suuri kontrasti edelliseen osaan. Solisti soittaa osan teeman jonka orkesteri riemumielin nappaa. Orkesterijohdanto on nopeaa ja näyttävää musiikkia jossa dramaattiset tilanteet vaihtelevat nopeasti kuin koomisessa oopperassa. Osa toimii rondon ja sonaattimuodon yhdistelmänä. Alun teema palaa aina musiikkiin, mutta osan voi myös hahmottaa esittely-, kehittäely- ja kertausjaksona sekä koodana. Kehittäelyjaksossa musiikki kallistuu enemmän molliin päin kunnes klarinetit esittävän uuden teeman joka lempeästi vetäisee musiikin takaisin duuriin. Konsertto loppuu samaan musiikkiin, joka aloitti osan ja yleisö voi hyvillä mielin lähteä konsertista kotiin.

Maria Suokas on syntynyt Helsingissä joskus viime vuosisadalla. Kuun yö, Ainoani! ja Juha ovat Marian ideoimia laajamuotoisia ja monitaiteellisia melodraamakonserttiprojekteja, jotka hän on toteuttanut yhdessä eri taiteenalojen ammattitaiteilijoiden kanssa. Konserttoinnin lisäksi Suokas on vuosien varrella tehnyt useita radionauhoituksia YLE:lle, valmistunut Musiikin Maisteriksi Sibelius-Akatemiasta ja opiskellut pianonsoittoa myös Pariisissa ja Tallinnassa. Maria on töissä Hyvinkään Musiikkiopistossa ja Helsingin Konservatoriolla. Hän kiittää lämpimästi seuraavia tahoja taiteensa tukemisesta: rakas perhe ja ystävät, Pro Musica Säätiö, Uudenmaan Kulttuurirahasto, SKR, Jenny ja Antti Wihurin rahasto, Valtion säveltaidetoimikunta, Alfred Kordelinin säätiö, Pariisin taiteilijakaupungin säätiö, Paulon Säätiö, Naisliitto, Perinnerahasto I, Taideyliopiston Sibelius-Akatemian apurahatoimikunta, Uudenmaan taidetoimikunta, Taike, Oskar Öflundin säätiö, Niilo Helanderin säätiö ja Helsingin Musiikkitalon säätiö. <https://mariasuokas.com>

Ayane Matsuura on syntynyt Tokushimassa, Japanissa. Hän tapasi professori Erik T. Tawaststjernan mestarikursseilla opiskellessaan Tokyo College of Music:ssa, josta Matsuura valmistui musiikin kandidaatiksi keväällä 2011. Saman vuoden syksyllä hän aloitti opinnot Tawaststjernan luokalla Sibelius Akatemiassa. Hän on voittanut kansainvälisiä kilpailuita

sekä Helmi Vesa -kilpailun (2015) Suomessa. Hän valmistui musiikin maisteriksi vuonna 2017. Tällä hetkellä Matsuura työskentelee kamaripianistina Sibelius Akatemiassa.
<https://www.ayane-matsuura.com/>

Pianisti **Emil Holmström** on kansainvälisesti konsertoiva solisti, kamarimuusikko ja esteetikko, joka esiintyy säännöllisesti suomalaisilla musiikkifestivaaleilla ja konserttisarjoissa. Holmström on tehnyt yhteistyötä muun muassa Radion sinfoniaorkesterin, Lapin kamariorkesterin, Sinfonia Lahden ja Tapiola Sinfoniettan kanssa. Hän esiintyy myös usein osana erilaisia yhtyeitä, kuten suomalaiset defunensemble, Uusinta Ensemble ja Tristero Piano Trio. Meri ja musiikki -tapahtuman taiteellisen johtajuuden lisäksi Emil Holmström toimii tämän vuoden festivaalilla esiintyvän Lohjan Kaupunginorkesterin taiteellisena partnerina sekä maineikkaan PianoEspoo -festivaalin taiteellisena johtajana.

Syksyllä 2023 Emil Holmström suoritti tohtorintutkintonsa Sibelius-Akatemialla. Tutkielmassaan hän syventyy italialaisen pianistin Ferruccio Busonin teoksiin ja soittotekniikkaan. Lisäksi Holmström johtaa Bösendorfer - 1882 -konserttisarjaa, jossa esitetään 1800-luvun musiikkia ajanmukaisessa ympäristössä, aikakauden soittimin.

David Munk-Nielsen on tunnustettu yhdeksi Pohjoismaiden johtavista nuorista konserttipianisteista lukuisten konserttiesiintymisten ja kansainvälisten pianokilpailujen huippupalkintojen jälkeen: mm. Kansainvälinen Maj Lind -pianokilpailu 2022 (3.sija), Kansallinen Tampereen pianokilpailu 2021 (1.sija), Tallinnan kansainvälinen pianokilpailu 2021 (1.sija), kansainvälinen Stasys Vainiunas -kilpailu Liettuassa 2018 (1.sija), Aarhusin kansainvälinen pianokilpailu 2019 (2. sija), Carl Nielsen -palkinto 2019 ja EMCY-palkinto 2019.

Munk-Nielsen (s. 1998 Kööpenhaminassa) aloitti pianonsoiton 5-vuotiaana. Vuosina 2017-2024 hän opiskeli Sibelius-Akatemiassa Helsingissä Erik T. Tawaststjernan johdolla, ja vaihto-oppilasvuonna 2022/23 Berliinissä Universität der Künste -yliopistossa opettajana toimi Björn Lehmann. Vuodesta 2024 alkaen hän on opiskellut Marianna Shirinyanin johdolla Tanskan kuninkaallisen musiikkiakatemian solistiluokalla.

Munk-Nielsen debytoi orkesterisolistina 13-vuotiaana Pohjois-Seelannin sinfoniaorkesterin Tanskan ja Irlannin kiertueella, minkä jälkeen hän on konsertoinut mm. Copenhagen Philin, Radion sinfoniaorkesterin, Tampere Filharmonian, Aarhusin sinfoniaorkesterin, Aalborgin sinfoniaorkesterin, Viron kansallisen sinfoniaorkesterin ja Vilnusin St. Christopher -kamariorkesterin solistina. Munk-Nielsen on esiintynyt laajasti musiikkifestivaaleilla, mm. Sibelius-festivaalilla, Mäntän Musiikkijuhlilla, Turun Musiikkijuhlilla, Korsholman musiikkijuhlilla, Mikkelin musiikkijuhlilla, sekä monilla arvostetuilla pohjoismaisilla festivaaleilla.

Tapio von Boehm on monipuolinen ja aktiivinen kapellimestari, joka toimii usean eri orkesterin johtajana. Hän on kehittänyt työssään mm. orkesterien yhteistyötä nuorten lahjakkaiden solistien sekä nykysäveltäjien kanssa. Tapio von Boehm on perustamansa Uuden Ajan Ensemblen kapellimestari ja taiteellinen johtaja. Hän toimii myös

kapellimestarina ja taiteellisena johtajana Sipoon kamariorkesterissa ja on kehittänyt siitä yhden pääkaupunkiseudun parhaista ei-ammattillisista orkestereista. Lisäksi hän toimii NMKY:n sinfoniaorkesterin ja Valkotakit -sinfoniaorkesterin johtajana. Tapio von Boehm opiskeli Jorma Panulan luokalla orkesterinjohtoa Tukholman Kungliga Musikhögskolanissa vuosina 2004-2009 suorittaen diplomin vuonna 2009. Hän opiskeli myös Leif Segerstamin orkesterinjohton luokalla Sibelius-Akatemiassa 2007-2011 suorittaen diplomin vuonna 2011. Tapio von Boehm tuli kolmanneksi kansainvälisessä Jorma Panula -kapellimestarikilpailussa vuonna 2012 ja sai kilpailussa finaalipalkinnon.

Sipoon Kamariorkesteri on v. 2010 perustettu Sipoolainen korkeatasoinen orkesteri, jota on alusta asti johtanut kapellimestari Tapio von Boehm. Orkesteri on kehittynyt tänä aikana pienestä jousikokoonpanosta suurehkoksi sinfoniaorkesteriksi, joka soittaa kunnianhimoista ohjelmistoa ja jonka solisteina esiintyy aina ensiluokkaisia taiteilijoita. Orkesteri koostuu pitkään harrastaneista, musiikin ammattilaisista, eläkkeellä olevista orkesteriammattilaisista, sekä ammattiin opiskelevista muusikoista.

Kiitos tuesta: Svenska Kulturfonden, Suomen Aatelisliitto, Konstsamfundet, Sipoon kunta – Sibbo kommun, Sipoon seurakunta – Sibbo församling, Sipoon säästöpankkisäätiö - Sibbo Sparbanksstiftelsen

Kiitokset: Marko Korven-Korpinen, Juhani Riihelä, Suvi Taponen, Patrik Sallner, Janne Järvinen, Anna Lindahl, Johanna Carpelan, Teppo Koivisto, Mari von Boehm

Välkommen till Sibbo Kammarorkesters Mozart pianokonsertfestival!

På denna festival kommer vi att uppföra tolv Mozart-pianokonsalter med tolv olika topppianister. Anledningen till att arrangera festivalen är enkel: jag tycker att Mozarts pianokonsalter faktiskt är den bästa musik som någonsin komponerats och jag vill dela denna upplevelse med min orkester och med mina lyssnare. Andra orsaken är att, kanske med undantag för de mest kända pianokonsalterna, hörs Mozarts mindre kända konsalter inte tillräckligt ofta i huvudstadsregionen med tanke på deras höga kvalitet. Dessutom är nivån på pianister i Finland häpnadsväckande hög och det här är ett bra sätt att lyfta fram dessa briljanta pianister. Fröet till festivalen som hålls nu ligger i koronatidernas irriterande begränsningar, då jag var tvungen att fundera på vilka verk vi kunde uppföra relativt tryggt. När koronavirusen bara fortsatte märkte jag att det hade börjat samlas ganska många konsalter i vår repertoar. Därför jag blev motiverad att ta det sista steget och organisera den här festivalen.

Jag lockades av idén att spela ett stort antal av Mozarts pianokonsalter i rad, eftersom det visar hur olika och mångsidiga kompositionerna verkligen är. Varje konsert i sig är som sin egen värld med ljus och skuggor, för att inte tala om karaktärsskillnaderna mellan konsalterna. Jag kan lova att musikaliska intresset kommer att bära festivalen från början till slut, och det blir ingen känsla av upprepning.

Mozart är både givande och skoningslös musik för artisten. Det finns inget onödigt i musiken och allt hörs naket, både i gott och ont. Det är därför jag inte skulle tänka mig att uppföra Mozart med någon annan orkester än den utmärkta Sibbo Kammarorkester. I pianokonserterna är orkestern inte särskilt stor, men man kan inte använda en symfoniorkester mycket skickligare. Den otroligt uttrycksfulla användningen av solo träblåsare fascinerar mig ständigt och jag gillar Mozarts pianokonsalter väldigt mycket som färgmusik, där solopianot tillför ytterligare ett element av rik färg. Mozarts osvikligt dramatiska instinkt påminner ofta lyssnaren om operans värld. Denna mästerliga kontroll av stora ensembler är en annan sak jag älskar med konsalter, naturligtvis i kombination med den osvikliga skickligheten att tajma och överraska.

Vi önskar er en trevlig festival!

Dirigent Tapio von Boehm

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)

Pianokonsert nr 21, C-dur Kv. 467 "Elvira Madigan"

Konserten komponerades i Wien 1785 under endast 4 veckor i d -mollkonsert nr. 20 efter examen. Mozarts popularitet var då som högst i staden och han förtjänade inkomster bl. a. genom att hålla premiär konsalter för sina nya pianokonsalter. Kompositionen har fått smeknamnet "Elvira Madigan" mycket senare, enligt en svensk film med samma namn, där den långsamma delen av konsalten är ett slags motto för filmen.

Den första satsen i tempot Allegro Maestoso börjar tyst med ett tema som introduceras av strängarna och senare upprepas av hela orkestern då den får en mer majestätiskt stämning. Konsaltens första sats är ljus, symfonisk och omfattande. Förutom temat i början upprepar solisten knappast musiken i inledningen utan styr sin egen väg. Bland de viktigaste dragen i genomföringen är det tudelade musikmaterialet: orkestern håller sig till sin egen musik och solisten i sin egen, givetvis ackompanjerad av orkestern. Den första satsen följer i stor skala den typiska sonatformen, det vill säga delen har en exposition först endast med orkestern och sedan tillsammans med solisten, en genomföring, en återtagning och sedan solistens kadens och orkesterkodan som avslutning. Delen slutar tyst och skämtsamt.

Den andra satsen i tempot Andante börjar med en fantastisk och enkel orkesterfärguppfining. De låga strängarna spelar pizzicato och altfiolerna med sordin spelar mjuka trioler, medan fiolerna spelar melodin i tudelad taktart. När blåsarna inträder i musiken framgår smärtan i form av dissonanser. Solisten upprepar början på temat, men satsen fortsätter inte helt på sedvanliga vägar. Långsamma satser är vanligtvis antingen ABA-formade eller sonatformade. Denna sats vandrar harmoniskt mer än förväntat och saker händer i en annan ordning än man kan förvänta sig baserat på det förflutna. Det som

kunde ta form av en repetition av något slag är i fel tonart, och bara nära slutet av delen når musiken ursprungstonarten.

Den tredje satsen i tempot *Allegro vivace assai* är glad och snabb musik. Orkestern presenterar satsens viktigaste tema i början och solisten hoppar in rätt så snart. Temat i början av satsen återkommer med jämna mellanrum för att hälsa på lyssnaren. I stor skala ligger satsen nära sonatformen. Här finns en trevlig dialog mellan stämmorna och musiken tar sig fram med att ta fast i andras idéer.

Pianokonsert nr 20 i d-moll, Kv. 466

Mozart har sin mörka sida och då är man musikaliskt väldigt långt från den allmänna bilden av Mozart vars musik som elegant och söt. Pianokonserten i d-moll är Mozarts första konsert i moll och med vilken effekt! Under det romantiska 1800-talet var denna konsert kompositörens mest uppförda verk. Så mycket uppskattade romantikerna dramatiken i kompositionen och omfattningen av dens uttryck. D-moll har en speciell roll i Mozarts verk: Mozarts mest rörande och vildaste musik är skriven i denna tonart. Förutom denna konsert bör nämnas *Don Giovanni* operans ouvertyr och *Lacrimosa* satsen i hans *Requiem*.

Pianokonserten komponerades 1785 och Mozart höll premiär för kompositionen dagen efter han slutfört den. Konserten börjar med en orkesterintroduktion där stråkarna spelar ett rastlöst synkop-tema som ökar i intensitet tills hela orkestern exploderar. Dramans kraft är oemotståndlig. Blåsarna inleder ett tyst kontrasterande tema innan hela orkestern rullar tillbaka igen. Solisten är med och spelar en helt ny typ av klagande musik. Satsen fortsätter i sonatform, det vill säga med en exposition, en genomföring, en återtagning och sedan solistens kadens och en koda som avslutning. I denna sats är det musikaliska materialet ganska tydligt uppdelat mellan solisten och orkestern, så att var och en håller sig till sina egna ämnen. Satsen slutar efter allt drama i tystnad och dör bort som om den godkänt sitt öde.

Den andra satsen *Romanze* skapar en efterlängtd kontrast till första satsens dysterhet. Solisten spelar ett lugnande enkelt tema i dur och orkestern upprepar det. Enkelheten i temat känns särskilt befriande efter den vilda första satsen. Satsen framskrider i stor skala enligt A-B-A och koda-formatet, även om den senare A-delen är mycket förkortad. Den mellanliggande B-delen byter abrupt till moll. Även tonfärgen byts: mellanspelet består nästan endast på träblåsare och solisten.

Den tredje satsen *Rondo* i tempo *Allegro assai* inleds rastlöst med en fras som börjar med pianons upptakt som orkestern upprepar. Dramatiken återvänder med motsvarande stämning och uttryck som i första satsen. Solisten och orkestern åker tillsammans i en parallell dur, där träblåsarna presenterar ett glatt, rent sagt underligt tema. Därifrån böjer sig dock musiken tillbaka till moll och ger sig iväg för nästa omgång med rondon. Rondo betyder att samma tema återkommer i musiken om och om igen. I denna omgång utvecklas musiken mer och det stämningsfulla temat repeteras i moll som om det förtutser en förlust. En kort orkesterperiod leder till solistens kadens och en ny omgång rondo i moll börjar igen och avbryts sedan abrupt. Träblåsarna erbjuder ett lekfullt tema i dur som solisten tar tag i. Satsen och hela konserten slutar glädjande och befriande i dur. Beethoven lånade senare

detta kompositionsbegrepp där seger följer svårigheter. Han beundrade Mozarts konsert så mycket att han framförde den själv som solist och skrev sina egna kadenser som även uppförs idag.

Pianokonsert nr. 22 Es-dur, Kv. 482

Komponeringstiden för Mozarts 22. konsert går tillbaka till år 1785, då kompositörens kreativa stämning var som bäst. Samtidigt som han komponerade Figaros bröllop komponerade han också t.ex. tre fantastiska pianokonsalter: numren 20, 21 och 22. Uttrycket har på ett bra sätt en operaliknande livlighet. Numren 20 och 21 har redan länge varit framgångskonsalter, men konserten nr. 22 tillhör de mer sällan spelade, helt utan anledning. Verket har tre satser med mycket tydliga egna karaktärer.

Första satsen i tempot Allegro börjar med en majestätisk orkesterexposition. I orkesterexpositionen presenteras vanligtvis nyckelteman som är väsentliga för satsen. I denna sats går det dock inte som vanligt. De flesta av orkesterexpositionens motiv upprepas av solisten först i repetitionen tillsammans med orkestern. Efter expositionen introducerar solisten sina egna teman och så att säga sin egen värld oberoende av orkestern. För det mesta utvecklas dessa solistmotiv under genomföringen, och först under repetitionen "hittar" solisten och orkestern varandra och delar villigt musiken i orkesterexpositionen. Sidotemat, presenterad av solisten, slinker även den in mellan musiken i sammansmält harmoni.

Andra satsen i tempot Andante är ett verkligt musikaliskt under! Stråken presenterar en smärtfylld exposition i moll, som solisten upprepar i olika varianter. Som en tröst från en annan värld spelar blåsinstrumenten en ljuv fas i dur. Denna sats understryker verkligen hur mästerlig färgkomponist Mozart är. Det finns inte så många instrument i bruk, men alla nyanser tas ur dem. Satsen är byggd på alternering av moll och dur och upphör i mollens stilla seger. Efter den första durfasen återgår solisten till börjans molltema med återkommande variationer. I följande durfas spelar flöjt och fagott en frisk duett ackompanjerade av stråkarna. Nästa variation i mollfasen börjar kraftfullt med orkesterns dramatiska kommentar. Denna sista variant med sina rivande dissonanser upphör i påminnelse av den första durfasen, men musiken är nu i moll och satsen bleknar bort uppgivet. Enligt Mozart var han i premiären tvungen att omedelbart upprepa satsen på begäran av publiken, som han ansåg vara en mycket sällsynt händelse.

I den tredje satsen raderas bekymren från den föregående satsen. En ljus dansande rondo i 6/8 takt i dur lättar på sinnet och stämningen. Rondo betyder att ett visst tema alltid återkommer i musiken och mellan teman finns det någon annan musik. I denna sats har kompositören dock gömt en stor överraskning; efter det andra rondotemat förvandlas musiken till långsam tretakts musik i As-dur. Under klarinetternas ledning börjar musiken sjunga adligt. Efter denna fas återvänder rondotemat och efter solistens kadens hör vi temat en gång till. Verket upphör energiskt.

Pianokonsert nr. 23 A-dur, Kv. 488

Denna konsert tillhör serien av tre pianokonsalter som Mozart komponerade till sig själv år 1786. Det dessa konsalter, nr 22–24, har gemensamt är användningen av ett nytt instrument i orkestern, nämligen klarinetten. Det som skiljer denna konsalts färgskala från de andra systemkonsalterna är att den saknar både trumpeter och trummor. Klangfärgen förändras avsevärt för att träblåssektionen även saknar oboer. Mozart var superupptagen med att avsluta sin opera Figaros bröllop, men hann ändå samtidigt komponera dessa tre hisnande högklassiga konsalter. Konsert 23 är helt klart den mest intima, även aningen kammarmusikalisk. Uttrycksskalan kunde dock inte vara bredare i kompositionen. Första satsens mildhet följs av andra satsens stora smärta, som förändras till finalens fröjd. Som pianisten Iiro Rantala mycket väl uttryckte, "Denna konsert har allt en person behöver".

Första satsen i tempot Allegro börjar milt sjungande. Orkesterinledningen inleds av stråkarna som träblåsarna svarar på. Orkesterns forte tillför energi men ändrar inte den milda karaktären. Även sidotemat är sjungande i denna del och några kromatiska toner ökar temats uttryckskraft. För en stund besöks den skumma mollsidan för att sedan tryggt återvända till dur. Satsen är i sonatform och den har förutom en orkesterinledning, en exposition, genomföring och återtagning, följt av solistens kadens och en coda, d.v.s. en avslutning. Inför genomföringen presenterar orkestern ett nytt tema som fångas upp av solisten. I genomföringen spelar dialogen mellan blåsarna och solisten huvudrollen.

Andra satsen i tempot Adagio är en långsam sicilienne i fis-moll framskridande i taktarten 6/8. Efter den föregående satsens mildhet chockerar nu djupet av sorg i musiken lyssnaren. Efter frasen, presenterad av solisten i början, spelar orkestern sitt svar baserat på långa klagande toner. I följande fras börjar solisten ta musiken mot tröst och dur, men ändrar sig först och vänder musiken mot moll, tills han slutligen låter musiken gå till dur. Durfasen inleds med en förtjusande melodi av klarinetter och flöjt, där 2:a klarinetten med ett snabbt ackompanjemangsmönster tar hand om klangrikedomen. Efter durfasen övergår musiken till moll på bara två takter och det går inte mera att komma bort från moll under satsens gång. Orkestern framför igen sitt rörande mellanspel, vars tema fångas av solisten. Ackompanjerad av tysta stråkpizzicatos är musikens atmosfär som i en begravningsprocession och musiken bleknar till sitt otröstliga slut.

Tredje satsen i tempot Presto är kanske den mest glädjefulla musiken i världen. Känslan av jubel förstärks av den stora kontrasten mot föregående sats. Solisten spelar satsens tema som orkestern glatt tar upp. Orkesterinledningen är snabb och spektakulär musik där dramatiska situationer förändras snabbt som i en komisk opera. Satsen fungerar som en kombination av rondo och sonatform. Temat från början återvänder alltid tillbaka till musiken, men satsen kan också ses som en exposition, genomföring och återtagning, samt en coda. I genomföringen lutar musiken mer åt moll tills klarinetterna presenterar ett nytt tema, som försiktigt drar musiken tillbaka till dur. Konserten avslutas med samma musik som startade satsen och publiken kan gå hem från konserten på gott humör.

Tekstit: Tapio von Boehm

Översättning: Suvi Taponen, Patrik Sallner

Maria Suokas föddes i Helsingfors någon gång under förra seklet. Månnatt, min Ensam! och Juha är omfattande och mångkonstnärliga melodramakonsertprojekt skapade av Maria, som

hon har genomfört tillsammans med professionella konstnärer från olika konstområden. Förutom att ge konserter har Suokas under åren gjort flera radioinspelningar för YLE, tagit magisterexamen i musik från Sibelius-Akademien och även studerat piano i Paris och Tallinn. Maria arbetar vid Hyvinge Musikinstitut och Helsingfors konservatorium. Hon tackar varmt följande parter som stött hennes konst: kära familj och vänner, Stiftelsen Pro Musica, Nylands kulturfond, SKR, Jenny och Antti Wihuris fond, Statens Kompositionskonstkommitté, Alfred Kordelin-stiftelsen, Pariskonstnärstadsstiftelsen, Paulostiftelsen, Kvinnoförbundet, Traditionsfonden I, Konstuniversitetets Sibelius-Akademiens anslagsnämnd, Nylands konstnämnd, Taike, Oskar Öflunds stiftelse, Niilo Helander-stiftelsen och Helsingfors Musikhusstiftelse. <https://mariasuokas.com>

Pianisten **Emil Holmström** är en internationellt uppträdande solist, kammarmusiker och estet som ofta medverkar på finska musikfestivaler och konsertserier. Holmström har samarbetat med bland annat Radions symfoniorkester, Lapplands kammarorkester, Lahtis stadsorkester och Tapiola Sinfonietta. Han ingår ofta i olika ensembler, som de finska grupperna Uusinta Ensemble, defunensemble och Tristero Piano Trio. Vid sidan av sitt konstnärliga ledarskap för Musik vid havet fungerar Holmström som konstnärlig partner för Lojo Stadsorkester, som uppträder på festivalens öppningskonsert i år. Emil Holmström är även konstnärlig ledare för den anrika PianoEspoo -festivalen.

Under hösten 2023 slutförde Emil Holmström sin doktorsexamen vid Sibelius-Akademien. I sin avhandling fördjupar han sig i den italienska pianisten Ferruccio Busonis verk och spelteknik. Holmström är även en drivande kraft vid konsertserien Bösendorfer — 1882, som koncentrerar sig på musik från 1800-talet uppförd i en tidsenlig miljö med tidsenliga instrument.

Ayane Matsuura är född i Tokushima, Japan. Hon träffade professor Erik T. Tawaststjerna på mästartkursen medan hon studerade vid Tokyo College of Music, från vilken Matsuura tog kandidatexamen i musik våren 2011. På hösten samma år började hon sina studier i Tawaststjernas klass vid Sibelius-Akademien. Hon har vunnit internationella tävlingar och Helmi Vesa -tävlingen (2015) i Finland. Hon tog magisterexamen i musik 2017. För tillfället arbetar Matsuura som kammarpianist vid Sibelius-Akademien. <https://www.ayane-matsuura.com/>

David Munk-Nielsen har uppmärksammats som en av de ledande unga konsertpianisterna i Norden efter ett flertal konsertframträdanden och toppriser i internationella pianotävlingar: t.ex. internationella Maj Lind -pianotävling 2022 (3:e plats), nationella Tammerfors pianotävling 2021 (1:a plats), Tallinn internationella pianotävling 2021 (1:a plats), internationella Stasys Vainiunas -tävling i Litauen 2018 (1:a plats), Aarhus internationella pianotävling 2019 (2:a). plats), Carl Nielsen -pris 2019 och EMCY-pris 2019.

Munk-Nielsen (f. 1998 i Köpenhamn) började spela piano vid 5 års ålder. Åren 2017–2024 studerade han vid Sibelius-Akademien i Helsingfors under ledning av Erik T. Tawaststjerna och under utbytesstudentåret 2022/23 vid Universitat der Kunste i Berlin var hans lärare

Björn Lehmann. Sedan 2024 har han studerat under ledning av Marianna Shirinyan i solistklassen vid Kungliga Danske Musikkonservatoriet.

Munk-Nielsen debuterade som orkestersolist vid 13 års ålder på Nordsjällands Symfoniorkesters turné i Danmark och Irland, varefter han har gett konserter som solist bl.a. med Copenhagen Phil, Radions symfoniorkester, Tammerfors Filharmoni, Aarhus symfoniorkester, Aalborg symfoniorkester, Estlands nationella symfoniorkester och Vilnius St. Christopher kammarorkester. Munk-Nielsen har uppträtt omfattande på musikfestivaler, t.ex. på Sibeliusfestivalen, Mänttä musikfestival, Åbo musikfestival, Musikfestspelen Korsholm, S:t Michels musikfestival och många prestigefyllda nordiska festivaler.

Tapio von Boehm är en mångsidig och aktiv kapellmästare, och leder ett flertal orkestrar. Han har i arbetet bl.a. utvecklat samarbete mellan sina orkestrar och unga begåvade solister samt komponister. Tapio von Boehm är kapellmästare och konstnärlig ledare för Nya Tidens Ensemble som han även grundat. Han är också kapellmästare och konstnärlig ledare för Sibbo kammarorkester som han har utvecklat till en av huvudstadsregionens bästa icke-professionella orkestrar. Därtill är han dirigent för KFUM:s symfoniorkester och symfoniorkestern Valkotakit (Vitrockarna). Tapio von Boehm studerade orkesterdirigering för Jorma Panula vid Kungliga Musikhögskolan i Stockholm och avlade sitt diplom år 2009. Han har vidare studerat för Leif Segerstam på kapellmästarklassen vid Sibelius-Akademien där han gjorde diplom år 2011. Von Boehm tog tredje pris i den internationella Jorma Panula - kapellmästartävlingen år 2012.

Sibbo Kammarorkester är en högklassig orkester som grundades 2010 och har ända sen början letts av dirigenten Tapio von Boehm. Under denna tid har orkestern utvecklats från en liten stråkensemble till en relativt stor symfoniorkester som har en ambitiös repertoar och vars solister alltid är förstklassiga artister. Orkestern består av amatörer som har spelat länge, proffsmusiker, pensionerade orkesterproffs och musiker som studerar till att bli proffs.

Tack för stödet: Svenska Kulturfonden, Suomen Aatelioliitto, Konstsamfundet, Sipoon kunta – Sibbo kommun, Sipoon seurakunta – Sibbo församling, Sipoon säästöpankkisäätiö - Sibbo Sparbanksstiftelsen

Tack: Marko Korven-Korpinen, Juhani Riihelä, Suvi Taponen, Patrik Sallner, Janne Järvinen, Anna Lindahl, Johanna Carpelan, Teppo Koivisto, Mari von Boehm